

Kan de begroting SMART-er? Is SMART hét instrument om de gemeenteraad meer grip te geven op een Gemeenschappelijke Regeling? Het Holland Rijnland Themacafé van 21 september ging over deze vragen en meer.....

Hoe krijg je als gemeenteraad grip op al die gemeenschappelijke regelingen waaraan je deelneemt? De onderzoeken van diverse rekenkamercommissies leiden tot het advies de gezamenlijke doelstellingen SMART te formuleren: *Specifiek, Meetbaar, Acceptabel, Realistisch en Tijdgebonden*. Ook raadsleden van de gemeenten die deelnemen aan Holland Rijnland hebben de wens geuit de begroting SMART-er te formuleren. Maar: Biedt SMART voldoende houvast? Kunnen we alles SMART formuleren? Kan de begroting SMART-er?

Het Holland Rijnland Thema-café van 21 september, stond in het teken van deze vragen. Gastheer was Henri Lenferink, burgemeester van Leiden en voorzitter van het Dagelijks Bestuur van Holland Rijnland.

In dit Thema-café deelden raadsleden, gemeentebestuurders en andere belanghebbenden en geïnteresseerden inzichten met elkaar. Daarnaast waren er presentaties van twee zaakdeskundigen, Michael Mekel (Raad voor het openbaar bestuur), Peter Castenmiller (Onderzoeksbureau PBLQ), beiden voorzitter van een rekenkamer, en Fred Hulst, controller van Holland Rijnland.

Niet miepen maar poetsen

SMART zouden de gemeenteraden de prestaties van een gemeenschappelijke regeling beter kunnen bepalen en controleren. Maar is dat ook zo? Is alles in SMART-termen te vatten? Niet altijd, bleek tijdens de sessie.

In veel gevallen werkt SMART prima. Neem als voorbeeld het verzuim van leerlingen. Daarover is regionaal prima te formuleren dat alle verzuimleerlingen geregistreerd moeten zijn of dat het totale verzuim bijvoorbeeld met tien procent moet worden teruggebracht.

Maar hoe SMART kun je zijn over dingen die je nog niet weet. Holland Rijnland is bijvoorbeeld sterk in het oppakken van kansen die voorbijkomen. Daarnaast laten sommige werkzaamheden zich lastig vertalen in meetbare resultaten. Want hoe maak je het bieden van een platform, kennisdeling of lobbyactiviteiten SMART? Het effect van deze activiteiten is niet vooraf te plannen of in cijfers uit te drukken. Je kunt wel de uren becijferen en plannen die je er in stopt, maar dat zegt nog niets over het resultaat. Veel concrete resultaten worden uiteindelijk door de gemeenten zelf gerealiseerd. Holland Rijnland faciliteert de gemeenten bij het behalen van die resultaten.

De sprekers van buitenaf keken breed naar de thematiek rondom SMART. Men stelde dat SMART geen doel op zich is, maar een middel. 'Het gaat niet alleen om de structuur, maar om de cultuur. Of die ene euro ook het beoogde effect heeft, is afhankelijk van veel factoren. Trek samen op met andere gemeenten, denk zelf na en verdeel het werk onder de elkaar'. "Niet Miepen maar Poetsen" is de hartekreet van de Raad voor het openbaar bestuur.

Er werd ook stil gestaan bij de beleidscyclus; Plan-Do-Check-Act. We maken plannen, we voeren ze uit, maar meestal blijft het daar bij. Het evalueren van ons beleid en het bijsturen op basis van de evaluatie blijft te vaak achterwege. SMART is mooi, maar je moet er wel wat mee doen!

Het venijn zit hem in de start!

De avond leverde levendige discussies op en een aantal werkbare conclusies. Eén daarvan was: Als SMART niet vooraf kan, doe het dan achteraf. Niet alle werkzaamheden vallen vooraf te voorzien. In die gevallen is een goede rapportage achteraf die specifieke en meetbare resultaten toont, het best mogelijke. Hoeveel subsidie is er binnen gehaald, hoeveel particuliere investeringen hebben wij kunnen genereren met ons cofinancieringsfonds?

Een andere conclusie luidde, Het venijn zit hem in de start! Gemeenten (raadsleden) zouden zich niet pas op het moment dat er iets besloten moet worden (tekenen bij het kruisje) moeten bezighouden met een onderwerp, maar al vanaf het begin betrokken zijn bij het proces naar een besluit. Zo kunnen zij hun visie tijdig en beter inbrengen dan door kritiek te leveren als het eigenlijk al af is.

Raadsleden zijn bereid om gedurende de rit als klankbord te fungeren. Betrek de raadsleden eerder in het proces. Ook zo kun je de afstand tussen raden en samenwerkingsverband verkleinen.

Vertrouwen en commitment

Toon vertrouwen én commitment was een andere bevinding tijdens het thema-café. Toon je als gemeente betrokken bij de samenwerking en committeer je aan het nastreven van een gemeenschappelijk doel. Voor het gedeelte dat niet SMART geformuleerd kan worden zal er vertrouwen moeten zijn in het functioneren van Holland Rijnland. Op zijn beurt moet Holland Rijnland dat vertrouwen verdienen met transparante en heldere communicatie in plaats van iedereen te bedelven onder dikke rapporten en pakken papier. Neem portefeuillehouders, raadsleden en ambtenaren mee in alle stappen van het proces. Dit thema-café is daar een mooi voorbeeld van.